

Poleg precejanja ali filtriranja, ki se vrši v posebnih pripravah, je najbolj navadno čiščenje vina z vizjum klejem, čiščenim mizarским klejem, z želatino, z jajčjo beljakovino, z mlekom, s svežo krvjo zdravih živalij, s španjsko glino in pa s kaolinom. Prva čistila delujejo v vinu kemično, zadnji dve pa mehanično.

V velikih kletah se rabi najrajši vizji klej (Hausenblase), ker deluje to čistilo najbolj krepko in ob enem vpliva jako malo na sestavo vina. Vizji klej se napravlja iz mehurjev nekih rib ter se dobiva v večjih mestnih mirodilnicah (drogerijah). Za hektoliter vina zadostujejo 1 do 3 grami tega sredstva, ki se na sledeči način pripravi.

Vizji klej se najprej množini vina primerno stehta, na to s kladivom nekoliko potolče zdrobi v male koščke ter dene v mrzlo vodo namakati. Voda naj se večkrat odlije ter nadomesti s svežo. Ko je voda, ki jo odlijemo, popolnoma čista in se je klej morebiti nekoliko napojil, odtisne se, a mesto vode se doda kleju nekoliko vina. V navadni vodi se klej ne raztopi, pač pa v vinu ali v nekoliko skisani vodi. Opozarjamo pa, da se ne sme rabiti gorke vode ali toplega vina, ker bi se vizji klej spremenil ter izgubil prvotno vrednost in moč. Če se to dogodi, enak je navadni želatini, treba ga je tedaj za isti učinek 6 do 8krat več. Raztopino je dobro precediti skozi tanko tkanino.

Ko smo na ta način pripravili vizji klej, odtcimo iz posode, v kateri se nahaja vino, ki ga hočemo očistiti, kakega pol škafa. Med to vino vlijemo raztopljeni klej ter ga tu dobro pomešamo in sicer najbolje na ta način, da prelivamo vino $\frac{1}{2}$ do 1 meter visoko iz škafa v škap tako dolgo, da polnijo pene škap do vrha.

Če postavimo v škap majhno čisto metlico, na katero pada vino, se to še boljše zmeša in bolj peni. Pene vino vlije naj se na to spet v sod, kateremu smo ga odvzeli ter tu s pomočjo droga z ostalim vinom dobro premeša. Za mešanje se dobijo tudi železne priprave. Najbolj priproste so železne pocinjene palice, ki so pod sredino v pravem kotu upognjene. Upognjeni del je plošnat ter na več krajih preluknjan.

Če smo vino dobro premešali, zatakimo posodo ter pustimo vino kakih 14 dni v miru, da se čistilo vleže. Po tem času pa je treba pretočiti vino v čisto posodo.

(Konec prih.)

Poučni in zabavni del.

Ploskanje.

Znano je, da je notranje in zunanje življenje človeško v nekaki zvezi, da se pojavlja to, kar mislimo in čutimo, večji del tudi v našem govoru, v našem vedenju in kretanju.

Če si vesel, bere ti svet že iz tvoje vnanjosti, da navdaja radost tvojo dušo; vsak pogled, vsaka poteza na

obrazu daje neovrgljivo spričevalo, kaj se godi v tebi; če se ti je pa kaj žalega pripetilo, kaj neveselega zgodilo, ne bo ti treba dolgo čakati, da se oglasi jeden ali drug tvojih znancev, skrbno te poprašuje: „Priatelj, kaj ti pa je, da tako pobešaš svojo glavo?“

In to ne le pri veselju in žalosti, pri radosti in tugi, ne le pri tem ali onem človeku, marveč — z malimi izjemami — pri vseh ljudeh ima vsak pojav duševnega življenja, vsak čut, vsak afekt tudi svoje zunanje znamenje, po katerem ga navadno lahko spoznamo.

Prestavimo se, v duhu v gledališča.

Godba je odigrala overturo, osodepolni zvonec zadoni in nevidna, skrivnostna moč dvigne zastor, ki nam zakriva kulise in dramatične tajnosti.

Že pri začetku igre in tudi mej prvim dejanjem večkrat — pri posebno ganljivih mestih — čul si za seboj ponavljajoče se jeke, ki so te posamezni zelo spominjali na zvok, kateri čuješ, če dleskneš z dlanjo ob drugo. Če si čakal konec prvega akta in se je ta šum, pomešan že z mnogimi drugimi glasovi, katerih definicija spada v akustiko, spremenil v pravi vihar in so tudi tvoji sosede na levi in desni začeli z znojnim obrazom biti s svojimi rokami, tedaj si še pač — nevednež v gledaliških stvareh — začudil, ter vprašal: „Kaj pa pomeni ta ropot?“

In prvi, do katerega bi se bil obrnil, bi ti bil odgovoril: „To ni nikakoršen ropot, to imenujemo ploskanje. Ploskamo pa takrat, kadar nas igranje na odru tako prevzame, da damo tem potom duška svojemu navdušenju!“

Če mi toraj igravec posebno ugaja, tedaj ploskam, in ploskanje je zunanji pojav zadovoljnosti in priznanja, katero čutimo, če predstavljanje na odru po našem mnenju zadošča vsemu, kar zahtevamo in pričakujemo od dobrega igranja, in ker čuješ ploskanje tudi na koncertih, pri predavanjih itd., hočemo to definicijo nekoliko razširiti, tako, da bomo rekli: „S ploskanjem izraža občinstvo zadovoljnost s tem, kar čuje pri javnih produkcijah.“

Ploskanje je toraj nekaj čisto individuvalnega in se ravna jedino ali vsaj z večine po nazorih in težnjah, pred vsem pa po stopinji olike in duševnega obzorja navzočega ljudstva. Za to v največjih slučajih lahko bolje sodimo po ploskanju ljudi, nego pa pravo vrednost tega, kar se nam podaja v gledaliških in koncertnih dvoranah, ali dovršenost in sposobnost nastopajočih igralcev ali umetnikov. Če bi ljudje ploskali le takrat, kadar vidijo res kaj dobrega ali slišijo res kaj lepega, bil bi brez dvojbe mnogemu časnikarju-kritiku prihranjen trud, kateri ga ima takrat, ko iščeč oglašanih, laskavih, prisiljenih trazu ocenjuje to ali ono produkcijo.

Človek bi moral prav za prav le takrat hvaliti ali grajati kako stvar, če jo razume, ali bolje rečeno, če vsaj sam misli, če je vsaj sam za svojo osebo prepričan, da jo razume.

Recimo torej, da se bo pri tej ali drugi muzikalni ali dramatični predstavi vsak član navzočega občinstva

zanašal le na svoj razum in ukus in pokazal le tako svojo notranjo sodbo tudi na vnanje, kakor si jo je sam v resnici ustvaril, skratka recimo, da bo vsak poslušalec sodil le za se, popolnoma subjektivno in samostojno, ne oziraje se niti na druge ljudi, niti na druge razmere, katere bi mogle uplivati na njegovo oceno! Ne bo nam treba povsem dolgo čakati, da zapazimo, kako različen utis napravi na različne osebe jedna in ista točka pevskega programa, jeden in isti prizor v igri. Naš sosed na levi bo zeval ves čas, nervozno se bo premikal po sedežu, oziral se po občinstvu, češ, ali se nas ne bodo še usmilili, oni na desni bode zopet pazno poslušal, vestno skušal ujeti vsako kretanje in vsako besedo, vsak akord. Oba bodeta pa gotovo težko pričakovala konca; prvi, da bo vesel pokazal dvorani hrbet, drugi, da bo lahko dal svojemu navdušenju, ki je prikipelo do vrhunca, duška ter frenetično ploskajoč izražal nastopivšemu umetniku svoje odobravanje.

In zakaj tako? Ker človek zahteva take duševne hrane, katero lahko prebavi in to v taki obliki, kakoršna ugaja njegovim bodi si izvedenim, bodi si nezvedenim očem ali ušesom. Priprost, neolikan poslušalec ali gledalec odobrava hrupno marsikaj, kar mora miren, razsoden obsoditi in zavrniti, nasprotno bo pa neomikanec prezrl marsikatero, res lepo in tudi dobro izvršeno mesto, katero vzbudi v izobražencu opravičeno priznanje, ravno ker sta je tolmačila vsak na podlagi lastnega razuma in ukusa; jeden je stvar če že ne prav nič, vsaj napačno razumel, drugi je pa prodrl v globočino ideje, katero je udahnil stvarjajoči umetnik v svoj umotvor in potem tudi znal ceniti dovršenost, s katero je premagal pevec ali igralec vse težave.

Ko bi si tedaj sestavili faktorje, od katerih zavisi intenziteta ploskanja, — da mi je dovoljeno rabiti ta izraz — v nekako formulo, morali bi gotovo postaviti na prvo mesto omiko, oziroma neomiko poslušalcev. Vender prezreti ne smemo še drugih dveh, ki izdata po mojem mnenju vsaj toliko, če ne še več, kakor prvi, in to je pri večini občinstva lastna sodba ali bolje pomanjkanje lastne sodbe, prav to, da je malokdo izmed nas popolnoma prost vseh predsodkov, bodi si osebnih ali stvarnih.

Da je oboje resnica, prepričamo se lahko kmalu.

Recimo, da smo v koncertni dvorani ljubljanskega „Narodnega doma“. „Lepa dvorana!“ dejal boš na prvi hip. — Ah! kaj dvorana! Užitek, užitek, ki ga bomo imeli danes!“ pridene nejevoljno tovariš, o katerem sicer dobro veš, da niti najnavadnejšega intervala pri pevskih skušnjah ne zadene . . .

Koncert se je pričel, slavnoznani umetnik z Dunaja igral bo mej drugimi svetovno znano Beethovenovo f—dur romanco.

Podpiraje s svojim ukrivljenim hrbtom dvoranine stene, dražestno glavico nagnjeno na stran, neprenehoma pred očmi slonokoščeno kukalo, čegar „etui“ mu diči, privezan na ne ravno drobnem jermenu njegova moška

ledja — okuša naš kolega vse sladkosti muzike, te hčerke nebes. In ko mu pove naravni instinkt, da se bližajo te nadzemske sanje svojemu koncu, sleče najprej pazno svoje rokavice skrbno in pogleda na program, ali je to točko zagrešil imenovani komponist ali kdo drugi. Pri zadnjem akordu ozre se še najprej po svojem učitelju glasbe, in še le ko vidi, da ta v navdušenju priznava umetnost slavnega tujca, tedaj začne ploskati tudi on. In ž njim ploskata oče in mati in ž njima tudi cela dvorana.

„Ein feiner Strich“ pravi ploskaje sin, ko je on sam umetnik.

„Ja, der versteht's“ pravi ploskaje oče, zbudivši se iz dremanja.

Ja, Beethoven bleibt doch der erste!“ pravi ploskaje mati.

Komentar napravi si vsakdo lahko sam. Jaz bi se pa le toliko reči, da bi bili isti ljudje ravno tako ploskali, ko bi bil nastopil za najboljšega umetnika priprost učenec njegov ter jim za Beethovenovo romanco gladko zagodel najnavadnejši valček, samo da bi bila ostala imena na programu ista.

Hoditi na kouce zahteva moda in pa nazori družbe, v kateri se gibljejo taki ljudje, ploskati pa morajo, če hočejo veljati za umetniški navdahnjen publikum.

In tako se dostikrat zgodi, da pri nastopu mladega, nepoznanega umetnika nihče — če je sploh kdo prišel k predstavi — ne gane roke, ker je ta in ta „kritik“, kojemu je velika masa občinstva brezpogojno udana, ali iz zavisti ali osebnega sovraštva rekel, da še ni zrel za javni nastop, ker je upletel v svoj program tudi to ali drugo točko, ki je ni zložil ravno Haydn ali Mozart. Če si koncertantu ali igralcu osebni prijatelj ali celo sorodnik, pa boš gotovo bolj z veseljem in rajši pohvalil ploskajoč, kakor če si mu tujec po rodu in duhu, in da more uplivati na neomikanca in njegovo sodbo tudi starost, spol, zunanost nastopajočega, je tudi dovolj znano.

Nacionalna strast, politično prepričanje, tako zvano „iurare in verba magistri“ vse to obrača javno mnenje, kakor obrača močna sapa gibčno vetrnico na strehi. Bore malo ljudi hodi v gledališče in koncerte iz ljubezni do same umetnosti, bodi si dramatike ali glasbe, marveč nekateri zato, ker hočejo veljati več nego drugi, nekateri, da zadoste svojim narodnim dolžnostim, nekateri, ker vidijo druge isto storiti, nekateri zopet, da ubijejo čas i. t. d.

Če pa človek ne goji kake stvari zaradi stvari same, marveč iz različnih drugih postranskih namenov, tako, da mu postanejo ti glavni smoter, stvar sama pa le nekako sredstvo, nekaj pomoček, potem ni pričakovati od njega, da bi si napravil sam svojo sodbo, ter hvalil le takrat, kadar mu ne ugaja; sodil bo ali v našem slučaju ploskal le v zmislu tistih postranskih faktorjev — bodi si, da so to nazori družbe, bodi si zahteva časa ali

krajevne razmere, — kateri so bili prav za prav vzrok, da je prišel v gledališče ali na koncert.

In to nesamostalnost, pomanjkljivo razsodnost občinstva porabi igralec v svoj prid; najame si tolpo ljudij, katerim ali talent ali pridnost brani služiti si na drug način svoj kruh, da njega in njegovo igranje v vsakem slučaju burno odobravajo ter tako skušajo pridobiti javno mnenje in tudi kakega omahljivega kritika na njegovo stran, in brez dvojbe nismo na napačnem potu, če trdimo, da je morebiti marsikateri izmed najboljših igralcev pre gleduje svoje listine našel zapisan v njih znesek, katerega je moral izplačati klakèrjem, t. j. ljudem omenjenega izvoljenega poklica. Poznal jih je že stari Rim in danes upotrebljajo njihovo pomoč na vseh večjih gledališčih, posebno operah, ne le igralci, marveč dostikrat tudi pesniki, skladatelji in gledališki ravnatelji, da pridobe svojim proizvodom in predstavam potrebnega imena in ugleda, ki privlači potem občinstvo in jim zagotovi tako tudi materjelen dobiček.

Človeška narava ima poleg vseh svojih vrlin, katere ji je podaril stvarnik, vendar še precejšno dozo slabostij in napak, in mej drugimi ima vsakdo izmed nas gotovo tudi nekoliko nečimurnosti.

In pri tem bi jaz še tako navdušenega, še tako velicega koncertanta ali igralca, ki živi jedino le svojemu umetniškemu poklicu ne izvel. Res je sicer, da mora poklic priti od zgoraj, res tudi, da se moreš le tedaj povzdigniti in povspeti do prave dovršenosti v ti ali oni stroki umetnosti, če ti je ta sama na sebi namen, vendar človek je in ostane človek, in od prvega solista na dunajski dvorni operi do režiserja v zadnji vaški čitalnici slovenski je vsakdo, ki javno nastopi, bolj vesel, če sledi njegovi produkciji živahno ploskanje, kakor v nasprotnem slučaju.

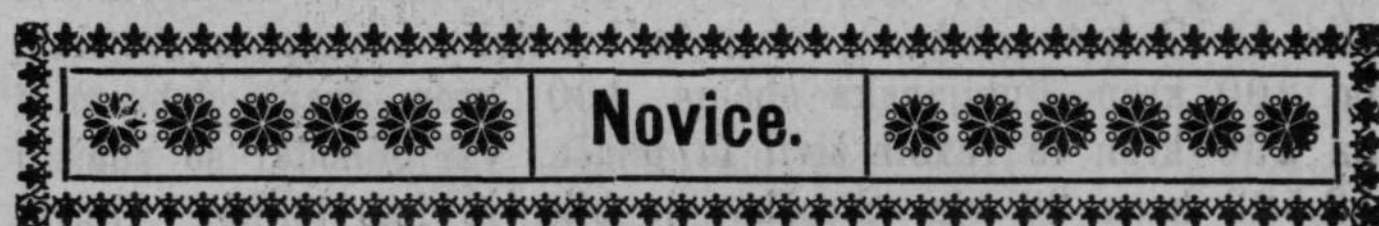
Pravemu umetniku je ploskanje laskavo priznanje njegovega talenta, njegove zmožnosti, ob enem pa veselo potrdilo, da se ni trudil zastonj, da se tudi širše občinstvo raduje, da ga je s svojo dovršenostjo in popolnostjo seznanil s pravo umetnostjo.

V začetniku pa vzbudi veselo zavest, da vidijo tudi v njem izvoljenega ljubljenca muz, da je tudi njemu odprta pot naprej do vzvišenega ideala, kateri ga je navdajal od mladih let.

Seveda, kakor najboljšo drevo, rodi včasih tudi — ploskanje — slab sad. Človek že itak svoje vrline rad vidi nekoliko večje, kakor so v resnici, in nič čuda ni, če igralec, kojega občinstvo pri nastopu in odstopu pozdravi z živahnim ploskanjem, na zadnje pozabi predpisov umetnosti, katero goji, ter ne oziraje se na kritiko in dobre svete, posluša in uboga le svojo glavo in slab, pokvarjen ukus publika in zabrede na napačna pota, tako, da je občinstvo dostikrat samo krivo, da se mu podajajo za pravo umetnost le slabi izrodki diletantizma in dosti igralcev bi se bilo brez dvojbe povspelo do višje stopinje dovršenosti, ko bi bilo sedeče občinstvo, malo manj optimistično in bolj olikano.

Sploh mora biti človek, kakor z vsako pohvalo tudi z aplavzom precej oprezen in tudi tukaj paziti na gotove meje, ne sme zahtevati ne preveč, ne premalo, ne pričakovati in tirjati tega od diletanta, kar je še-le naloga umetništva, in zopet narobe ne odobriti tudi na tem vse to, kar onemu z ozirom na njegovo začetništvo lahko odpustiš.

Ploskanje je stara institucija v človeški družbi. Poznali so je še v starorimskem gledališču, kjer je bilo več načinov in stopinj aplavza, in v srednjeveški cerkvi je ljudstvo pridigarju, navdušeno od njegovih besed, izražalo na isti način svoje priznanje, kakor po stoletjih v operi. Dandanes je ploskanje pri vseh civilizovanih narodih v navadi, na jugu in v romanskih deželah burnejše in živahnejše, na severu bolj mirno, vendar po svojem bistvu jednako, in gotovo ostane važen faktor ne le v gledališčih in koncertih, marveč v javnem življenju sploh, kajti tudi svoje državne in deželne poslance, svoje društvene predsednike itd. oziroma njih parlamentarne zmage pozdravlja občinstvo s ploskanjem.

— **Osebnosti.** Deželnovladni tajnik v Ljubljani gosp. Ivan Tekavčič je prevzel začasno vodstvo okrajnega glavarstva v Logatecu. Višji okrajni komisar v Logatecu gosp. Leopold vitez Roth pride k deželni vladi v Ljubljano. — Pravni praktikant pri deželni sodnici v Ljubljani gospod Viktor Pavliček je imenovan avskultantom. — Nadučitelj v Begunjah gosp. Matija Arko in sodni sluga gosp. Florijan Vivot v Ložu sta dobila častno svetinjo za 40letno službovanje. — Polkovni zdravnik v Ljublinju gospod dr. Janko Benedik je dobil zlati križec s krono. — Gospod Rudolf Zarli je imenovan adjunktom pri ravnateljstvu pom. uradov.

— **Vojaška vest.** Ljubljanski divizionar gosp. Josip Höchsmann pl. Hochsan je šel v pokoj in bil tem povodom odlikovan z vitežkim križcem Leopoldovega reda. Na njegovo mesto pride generalmajor Rudolf plem. Chavanne.

— **Kranjski deželni šolski svet.** Za prihodnjo šestletno funkcijsko dobo so imenovani v deželni šolski svet gg.: dr. Rudolf Junowicz, realni ravnatelj v Ljubljani, Ivan Pezdich, nadučitelj v Ljubljani, Anton Kržič katehet in dr. Josip Lesar semeniški profesor oba v Ljubljani.

— **Promocija.** Konceptni praktikant pri deželni vladi v Ljubljani gosp. Friderik Lukan je bil dne 6. t. m. na vseučilišču v Gradcu promoviran doktorjem prava.

— **Častno občanstvo** je podelila občina Žiri nadučitelju gosp. Leopoldu Božiču istotam in posestniku gosp. Ivanu Grudnu na Jeličnem vrhu.

— **Poroke.** Poročil se je v Zagorju ob Savi zdravnik gosp. dr. Tomo Zarnik z gđe. Minko Porenta iz Medije.

— Poročil se je v Opatiji poštni asistent g. Rajko Stegnar z gđe. Marijo Herscht iz Pfaffendorfa. — Poročil se je v Ilirski Bistrici gosp. Alojzij Žnidaršič z gđe. Josipino Samsa od istotam. — Poročil se je v Ljubljani gimnazijski profesor gosp. Janko Koštjal z gđe. Antonijo Erbežnikovo iz Novega mesta. — Poročil se je v Ljutomeru odvetnik gosp. dr. Karol Grosman z gđe. Matildo Mehora iz Novega mesta.

— **Občni zbor »Muzejskega društva«** bo v ponedeljek dne 25. februarja ob 6. uri zvečer v bralni sobi muzeja.